

Enstitü : **Lisansüstü Eğitim Enstitüsü**
Dalı : **Mimarlık**
Programı : **Mimari Tasarım**
Tez Danışmanı : **Prof. Dr. Neslihan DOSTOĞLU**
Tez Türü ve Tarihi : **Yüksek Lisans - Eylül 2025**

ÖZET

MİDYAT'IN TARİHİ KENT MERKEZİNDE İŞLEVSEL VE MEKANSAL DÖNÜŞÜM: 2000-2025 DÖNEMİ ÜZERİNE BİR ANALİZ

HARUN TUNÇ

Bu tez, Mardin'in Midyat ilçesindeki tarihi kent merkezinde 2000 ile 2025 yılları arasında meydana gelen işlevsel ve mekansal dönüşümleri analiz etmekte. İlçedeki tarihî taş yapılarda gerçekleştirilen yeniden işlevlendirme uygulamalarını mimari, sosyo-kültürel ve koruma politikaları çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, yapıların dönüşüm süreci, bu süreci etkileyen aktörler, yeni işlevlerin seçimindeki eğilimler ve mekansal bütünlük üzerindeki etkiler detaylı biçimde ele alınmıştır.

Araştırma, paralel karma yöntemlere dayalı olarak hazırlanmış; literatür taraması, alan araştırmaları, görsel belgeleme ve yapı analizleri yoluyla 9 farklı yapı değerlendirilmiştir. Yapıların büyük çoğunluğunun konut kökenli olduğu ve yeniden işlevlendirme sonrasında özellikle turizm, kültürel üretim ve kamusal kullanım gibi odaklarda değerlendirildiği saptanmıştır. Kamusal aktörlerin desteklediği projelerde, koruma standartlarının daha yüksek

olduğu, buna karşılık özel mülkiyete dayalı ticari uygulamalarda mekansal bütünlük ve estetik değerlerin zaman zaman göz ardı edildiği gözlemlenmiştir.

Tez kapsamında incelenen yapılar, Midyat'ın çok katmanlı tarihsel dokusunun mimari düzlemde nasıl yeniden üretildiğine dair özgün örnekler sunmaktadır. Yeniden işlevlendirme süreci sadece fiziksel değil, aynı zamanda kültürel süreklilik, toplumsal katılım ve ekonomik sürdürülebilirlik açısından da değerlendirilmektedir. Midyat'ın özgün taş mimarisi, bu bağlamda sadece korunacak bir miras değil, aynı zamanda çağdaş yaşamla uyumlu bir üretim alanı olarak ele alınmıştır.

Sonuç olarak, çok aktörlü, yerel temelli ve bağlama duyarlı koruma modelleri, Midyat gibi tarihî kentlerde yeniden işlevlendirme uygulamalarının başarılı olabilmesi için kritik önem taşımaktadır. Bu çalışma, benzer tarihî dokulara sahip yerleşimlerde gerçekleştirilecek koruma ve dönüşüm projeleri için kuramsal ve uygulamalı bir referans sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar sözcükler: İşlevsel ve mekansal dönüşüm, kültürel miras, koruma politikaları, tarihî yapılar, sürdürülebilirlik, kent kimliği, mekansal süreklilik.

University : **Istanbul Kültür University**
Institute : **Graduate School of Education**
Department : **Architecture**
Programme : **Architectural Design**
Supervisor : **Prof. Dr. Neslihan DOSTOĞLU**
Degree Awarded and Date : **MA – September 2025**

ABSTRACT

FUNCTIONAL AND SPATIAL TRANSFORMATION IN THE HISTORICAL CITY CENTER OF MİDYAT: AN ANALYSIS OF THE PERİOD 2000–2025

HARUN TUNÇ

This thesis analyzes the functional and spatial transformations that took place between 2000 and 2025 in the historical city center of Midyat, a district of Mardin. It aims to examine the adaptive reuse practices carried out in the district's historic stone buildings within the framework of architectural, socio-cultural, and conservation policies. The study investigates in detail the transformation processes of the buildings, the actors influencing these processes, the tendencies in the selection of new functions, and their impacts on spatial integrity.

The research is based on parallel mixed methods, evaluating nine different buildings through literature review, field studies, visual documentation, and architectural analyses. It has been determined that the majority of the buildings originally served as residences and were later adapted mainly for purposes related to tourism, cultural production, and public use. Projects supported by public actors were found to adhere more closely to conservation

standards, whereas privately owned commercial projects sometimes overlooked spatial integrity and aesthetic values.

The buildings examined within the scope of this thesis present unique examples of how Midyat's multilayered historical fabric is being reproduced on an architectural level. The adaptive reuse process is evaluated not only in physical terms but also in relation to cultural continuity, social participation, and economic sustainability. In this context, Midyat's distinctive stone architecture is considered not merely as a heritage to be preserved, but also as a living and productive environment compatible with contemporary life.

In conclusion, multi-actor, locally based, and context-sensitive conservation models are of critical importance for the successful implementation of adaptive reuse practices in historical cities like Midyat. This study aims to provide both a theoretical and practical reference for future conservation and transformation projects in settlements with similar historical contexts.

Keywords: Functional and spatial transformation, cultural heritage, conservation policies, historic buildings, sustainability, urban identity, spatial continuity.